

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-136>

УДК 338.242.4.(477)

МЕХАНІЗМИ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

MECHANISMS TO MINIMIZE THREATS TO UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES

Самодай Валентина Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4043-5426>**Машина Юлія Павлівна**

кандидат економічних наук, доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8624-8581>**Колесник Надія Дмитрівна**

студентка,

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1545-0644>**Samoday Valentyna, Kolesnyk Nadya**

SumyStatePedagogicalUniversitynamedafter A. S. Makarenko

Mashyna Yuliia

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

У статті розглянуто механізми мінімізації загроз економічній безпеці України в умовах глобальних трансформацій. Досліджено основні глобальні виклики, що впливають на економічну безпеку, включаючи військові конфлікти, енергетичну кризу, фінансову нестабільність та цифрові загрози. Проведено аналіз останніх наукових досліджень у цій сфері, виявлено основні напрями розвитку механізмів протидії загрозам. Виділено невирішені аспекти проблеми, зокрема необхідність впровадження проактивних стратегій управління ризиками та цифрової трансформації для зміцнення економічної стійкості держави. Запропоновано комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення методів моніторингу загроз, адаптацію підприємств до нових економічних умов та посилення міжнародної співпраці задля економічної стабільності України. Проаналізовані варіанти наукових визначень понять «небезпека», «загроза» та «ризик», формулюються авторські визначення цих понять у контексті забезпечення економічної безпеки країни, пропонується класифікація небезпек погіршення стану та розвитку національної економіки.

Ключові слова: економічна безпека, небезпека, загроза, ризик, національна економіка, деструктивні фактори, механізми мінімізації, глобальні виклики, економічна стійкість.

The article analyzes mechanisms for minimizing threats to Ukraine's economic security in the context of global transformations. The study examines major global challenges impacting economic security, including military conflicts, energy crises, financial instability, and digital threats. Recent scientific research in this field is reviewed to identify key directions for counteracting these threats. Particular attention is paid to unresolved aspects of the problem, such as the necessity of implementing proactive risk management strategies and digital transformation for strengthening economic resilience. A detailed analysis is conducted on the existing mechanisms for economic security enhancement, highlighting their strengths and weaknesses. The research underscores the importance of developing adaptive strategies to respond to both short-term and long-term risks. Among the proposed solutions are the enhancement of monitoring and predictive analytics tools, structural economic reforms, and increased cooperation with international partners to ensure economic stability. Furthermore, the study examines the role of

financial policies, investment climate improvements, and innovation-driven approaches in fostering a more robust economic security system. The research also delves into the implications of digitalization on economic security, emphasizing both the opportunities and risks associated with technological advancements. Digital tools can serve as effective instruments in risk mitigation, early threat detection, and efficient resource allocation. However, cybersecurity risks and the increasing dependency on digital infrastructure necessitate comprehensive regulatory frameworks and security protocols. The proposed measures include strengthening institutional frameworks, diversifying economic sectors, and improving crisis response mechanisms to enhance Ukraine's resilience to external shocks. By adopting a multifaceted approach, the study provides a scientific basis for policy recommendations aimed at securing Ukraine's economic stability amid global uncertainties. The findings contribute to the broader discourse on economic security, offering insights applicable to other economies facing similar challenges.

Keywords: economic security, danger, threat, risk, national economy, destructive factors, minimization mechanisms, global challenges, economic sustainability.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останні дослідження у сфері економічної безпеки України зосереджені на аналізі загроз, що виникають у зв'язку з глобальними кризами, зокрема повномасштабним військовим вторгненням росії на територію України, пандемією COVID-19, військовими конфліктами в світі та цифровими ризиками. Вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як Варналії З. С. [3], Власюк О. С. [4] та Онищенко С. В. [6], акцентують увагу на важливості формування проактивних стратегій для забезпечення економічної стабільності. У світових звітах, зокрема TheGlobalRisksReport 2023 [1], визначено ключові глобальні загрози, що впливають на економічну безпеку України, серед яких геоекономічні конфронтації, інфляційні ризики та кіберзагрози.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз сучасних досліджень свідчить про наявність кількох невирішених аспектів у питанні економічної безпеки України. Перш за все, необхідне вдосконалення механізмів ідентифікації та моніторингу загроз у режимі реального часу. Крім того, варто розробити більш ефективні інструменти інтеграції цифрових технологій у стратегії економічної безпеки. Важливо також поглибити дослідження щодо впливу міжнародних економічних санкцій і механізмів міжнародної підтримки на економічну безпеку України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основною метою під час мінімізації впливу ризиків є їх постійний моніторинг. Для цього необхідно чітко з'ясувати показники, за якими його проводити. Моніторинг показників дає можливість передбачити загрозу економічній безпеці, а далі – визначення необхідної стратегії. Стратегія може бути направлена на усунення наявних чи запобігання можливих загроз економічній безпеці підприємства або спрямована на запобі-

гання впливу наявних або можливих загроз чи на компенсацію збитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна економіка є складною господарською системою, що поєднує різноманітні економічні сфери, сектори та галузі, тому її стан, стійкість і можливість прогресивного розвитку залежить від безлічі чинників:

- об'єктивних;
- суб'єктивних;
- прогнозованих;
- непередбачуваних.

Стан національної економіки, який гарантовано забезпечує її подальший стійкий та прогресивний розвиток в умовах внутрішніх та зовнішніх стосовно національної економіки деструктивних факторів, є не що інше, як економічна безпека країни [5, с. 32]. В основі виявлення та аналізу зазначених факторів має лежати визначення поняття «небезпека», яке аналізується у контексті забезпечення економічної безпеки.

У сучасній науковій літературі неодноразово наводилися різні визначення поняття «небезпека», у тому числі визначення, побудовані на основі інших понять, таких як «невизначеність», «ризик», «виклик», «загроза». Це обумовлює необхідність теоретичного дослідження даного поняття. Професор З. С. Варналії, розглядаючи небезпеку як соціальну категорію, розуміє під нею «імовірність впливу на соціальний організм внутрішніх та зовнішніх сил (факторів), в результаті якого йому може бути завдано будь-якої шкоди, яка погіршує його стан, що надає його розвитку небажану динаміку чи параметри (характер, темпи тощо)» [3, с. 15]. При цьому автор наголошує, що небезпека завжди обумовлена наявністю і дією руйнівних (деструктивних) факторів, які здатні завдати шкоди об'єкту, що досліджується, або знищити його. В енциклопедичному словнику за редакцією С. В. Онищенко вказуються конкретні

об'єкти небезпеки – суспільство, особистість та довкілля [7, с. 398]. При цьому автори розуміють під загрозою об'єктивно існуючу можливість негативного впливу на ці об'єкти і, як і в попередньому визначенні, пов'язують цей вплив із заподіянням шкоди, що погіршує стан чи динаміку розвитку об'єктів небезпеки.

Розглядаючи несприятливі для забезпечення безпеки умови, автори розрізняють такі поняття:

- виклик як сукупність обставин, які не мають в обов'язковому порядку ознаки загрозового характеру, але потребують безумовної реакції на свою появу;

- ризик як можливість виникнення несприятливих та небажаних наслідків діяльності самого об'єкта безпеки;

- небезпека як усвідомлювана, але не фатальна ймовірність заподіяння шкоди об'єкту безпеки, обумовленого наявністю об'єктивних та суб'єктивних факторів, що вражають.

Концептуальне визначення поняття небезпеки сформульовано О. С. Власюком. На його думку, небезпека – це «цілком усвідомлена, об'єктивно існуюча, але не фатальна ймовірність (можливість) негативного впливу на соціальний організм або на щось, що визначається наявністю об'єктивних і суб'єктивних факторів, які мають вражаючі властивості, в результаті якого може бути заподіяна будь-яка шкода, що погіршує стани та/або умови життєдіяльності та надає його розвитку небажану динаміку (характер, темпи) чи параметри (властивості, форми тощо)». При цьому автор пропонує наступну логічну послідовність впливу деструктивних факторів на безпеку: «небезпеки → загрози → виклики → ризики → збитки» [4, с. 28]. Тим самим він побічно ранжує деструктивні чинники за рівнем їхнього впливу на формування кінцевого результату – шкоди.

В. Х. Цуканов дає авторське визначення поняття «небезпека», використовуючи комбінацію основних положень із розглянутих вище визначень. На його думку, небезпека – це «об'єктивна, але не фатальна ймовірність розвитку ризику з можливим переходом у загрозу, що тягне за собою негативні впливи на суб'єкти господарювання або соціальні організми, що полягають в заподіянні будь-якої шкоди, погіршенні стану або заподіяння шкоди в будь-якій формі». При цьому автор вважає необґрунтованим і недоцільним змішування понять «ризик», «небезпека», «виклик», «загроза», оскільки кожне з них, на

його думку, виконує суворо відведену йому господарською та іншою діяльністю роль. Проте, розглядаючи поняття «загроза», автор суперечить сам собі, оскільки формулює його визначення наступним чином: «...загроза є конкретизованою та безпосередньою формою небезпеки, а також сукупністю внутрішніх та зовнішніх умов та факторів, які здатні здійснювати негативний вплив на результати будь-якої діяльності» [5, с. 142–143].

Аналогічно формулює визначення загрози О. А. Пугач. На його думку, «загрози безпеки є сукупністю умов і факторів, які містять небезпеку життєво важливим інтересам суспільства, держави та особистості зокрема» [6, с. 37].

Розглядаючи як об'єкт безпеки національну економіку, автор розуміє під загрозами економічної безпеки «...такі явища та процеси, що негативно впливають на економічний стан країни, обмежують економічні інтереси особистості, суспільства, держави, створюють небезпеку для національних цінностей та способу життя» [4, с. 67].

У визначенні поняття «ризик» ключовим є термін «невизначеність». Наприклад, В. Х. Цуканов розуміє під ризиком економічну категорію, що відображає можливість настання несприятливих подій або невдалого результату альтернативної виробничо-господарської, фінансової та іншої діяльності, що відрізняються ступенем невизначеності [5, с. 76].

Т. Д. Ромащенко, розглядаючи ризик як багаторівневий економічний феномен, наголошує, що він «відображає різноманітні соціально-економічні відносини, які виникають між людиною та природою, між людьми, між людиною та соціумом у процесі виробництва та відтворення в умовах невизначеності» [8, с. 114].

Аналіз існуючих в економічній науці визначень поняття «загроза» показує, що вони формулюються без використання терміна «невизначеність». У загальному випадку під загрозою розуміють такі зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі об'єкта безпеки, які призводять до небажаних змін у його стані. З цього випливає, що зміни у стані об'єкта безпеки, зумовлені наявністю загроз безпеці, мають детермінований чи практично детермінований характер. Саме детермінованість є рисою, що відрізняє загрозу безпеці від ризиків безпеки.

Щодо викликів безпеки, то під ними прийнято розуміти провокаційні дії або засоби

тиску щодо об'єкта безпеки [5, с. 38], які не обов'язково мають загрозливий характер, але, безумовно, вимагають реакції на їх виникнення [8, с. 24]. Іншими словами, виклик як деструктивний фактор безпеки здатний спричинити небажані зміни у стані об'єкта безпеки – гарантовано або з деякою ймовірністю. Отже, виклик – це окремий випадок загрози чи ризику, відмінною рисою якого є активна цілеспрямованість впливу з боку джерела на об'єкт безпеки.

Аналіз різних визначень понять «небезпека», «ризик» та «загроза», урахування їхніх переваг та недоліків дозволив сформулювати авторське розуміння цих понять в контексті економічної безпеки країни.

На нашу думку, небезпека – це вплив на національну економіку внутрішніх та зовнішніх деструктивних факторів, спрямований на заподіяння їй шкоди, яка полягає у погіршенні її стану, перешкоді її сталого та прогресивного розвитку.

За ступенем невизначеності причинно-наслідкового зв'язку між фактом наявності небезпеки та реальної шкоди, заподіяної національній економіці, слід

- розрізнати небезпеки двох видів:
- загрози економічній безпеці як сукупність деструктивних факторів, що мають детермінований характер впливу на стан та розвиток національної економіки і спрямованих на зниження рівня економічної безпеки;
- ризики економічної безпеки як сукупність деструктивних відносно економічної безпеки факторів, характер впливу яких на стан та розвиток національної економіки є стохастичним.

Таким чином, відмінність між загрозами та ризиками економічної безпеки полягає лише в детермінованості/стохастичності причинно-наслідкового зв'язку між їх наявністю та заподіянням шкоди об'єкту економічної безпеки. Такий підхід дозволяє в контексті економічної безпеки країни інакше сформулювати логічну послідовність взаємозв'язку понять «небезпека» та «збитки»: небезпека – детермінованість/стохастичність – загроза/ризик – шкода (рис. 1).

Під детермінованістю, на наш погляд, слід розуміти наявність повної, точної та достовірної інформації про вплив деструктивних факторів на стан та розвиток національної економіки; під стохастичністю, відповідно, – неповноту, неточність та недостовірність такої інформації, а під збитками – погіршення стану національної економіки, динаміки її розвитку і

як наслідок – зниження рівня економічної безпеки країни.

В економічній науці існують різні підходи до класифікації небезпек, ризиків та загроз. Розгляд останніх як різновидів небезпеки зводить до мінімуму використання для них окремих класифікацій. У цьому разі достатньо обмежитися єдиною класифікацією небезпек, відвівши в ній місце поняттям як «загрози», так і «ризика».

Застосування методу класифікацій дозволяє впорядкувати та систематизувати уявлення про різноманітні та багатовимірні явища та процеси.

Абсолютно точно ідентифікувати реально існуючий об'єкт дослідження відповідно до формальної класифікації неможливо. Втім, це й не потрібно, оскільки головним призначенням будь-якої класифікації є ідентифікація об'єкта відповідно до мети дослідження та моделі, яка використовується для її досягнення. Виходячи з цього, класифікація небезпек для стану та розвитку національної економіки повинна являти собою систему розподілу небезпек на конкретні групи за певними ознаками задля досягнення окресленої мети.

Аналіз та узагальнення підходів у галузі класифікації небезпек, ризиків та

загроз дозволяють нам скласти типову класифікацію небезпек погіршення стану та розвитку національної економіки задля забезпечення розвитку цього явища (табл. 1).

При цьому із класифікації за ознакою рівня формування та поширення наслідків виключено небезпеку погіршення стану та розвитку економіки регіонів (суб'єктів) країни, оскільки, на наш погляд, вони повинні враховуватися на рівні державної влади при розробці державної економічної політики в цілому (макrorівень) або в розрізі за видами економічної діяльності (мезорівень).

З цієї причини з класифікації виключені мікроекономічні небезпеки. Крім того, у класифікації не знайшли відображення різні градації потенційних небезпек, запропонованих окремими авторами, через відсутність їх обґрунтування з урахуванням конкретних значень кількісного показника – ймовірності виникнення.

Перевагою запропонованих визначень понять «небезпека», «загроза» і «ризик», що розглядаються в контексті забезпечення економічної безпеки країни, є їхня універсальність. У них немає якихось умов або обмежень, характерних тільки для України чи будь-якої іншої країни.

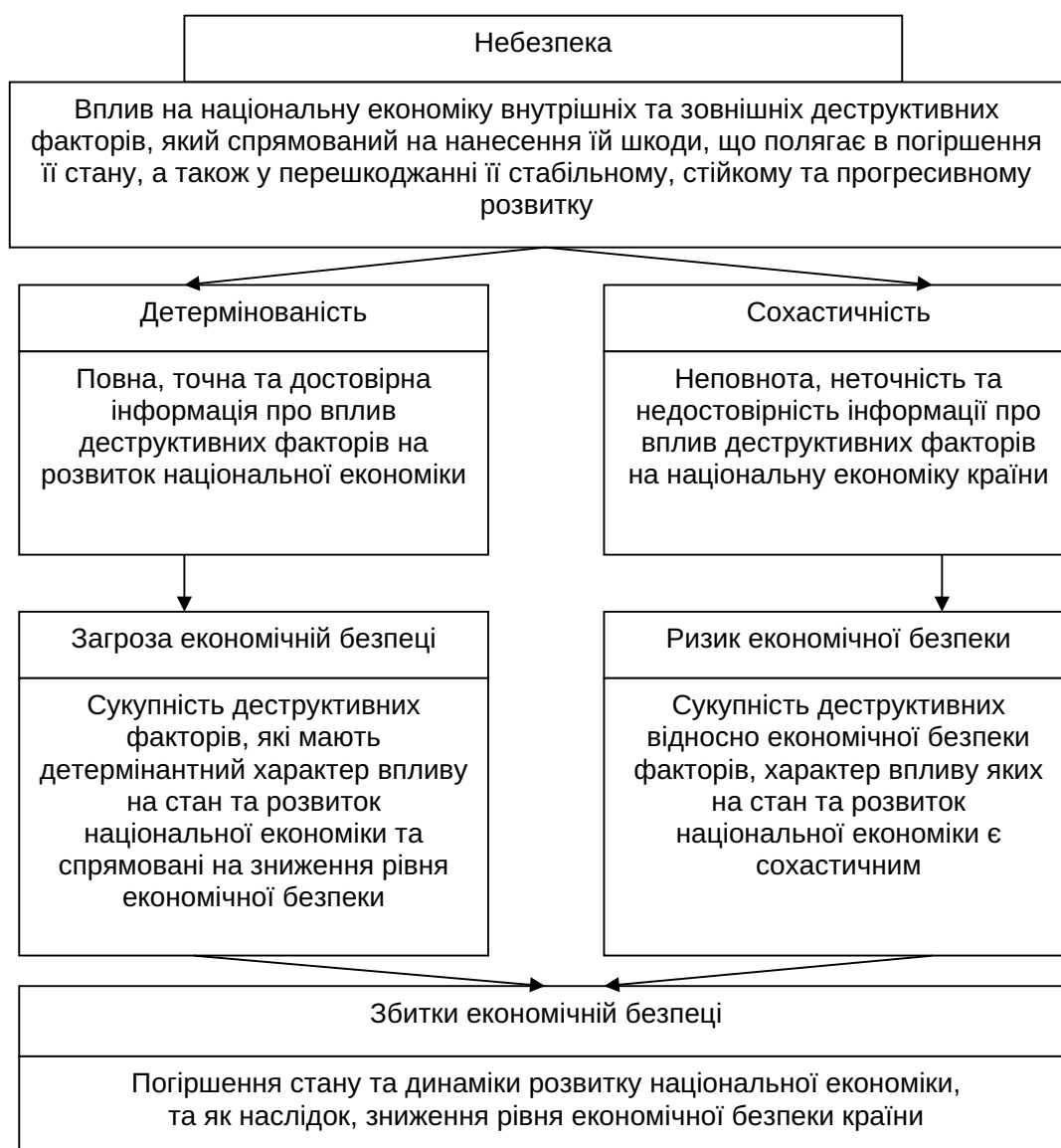

Рис. 1. Логічна послідовність взаємозв'язку понять «небезпека» та «збитки» в контексті економічної безпеки країни

Джерело: сформовано авторами

Представлена класифікація небезпек погіршення стану та розвитку національної економіки загалом є типовою. Перелік, що міститься в ній небезпек характерний для економіки будь-якої держави, незалежно від рівня її соціально-економічного розвитку, типу державного управління тощо. Таким чином, ці визначення та класифікація можуть бути використані для побудови єдиної концепції економічної безпеки країни.

Кожна держава має певні небезпеки в економічній сфері, характерні лише їй. Наприклад, для сталого та прогресивного розвитку економіки України на основі впровадження інноваційних технологій серйозну небезпеку

становить відтік із країни фахівців у галузі високих технологій.

Для економічно розвинених країн, наприклад, для США, проблеми «витоку мізків» не існує. Інший приклад типової для України небезпеки – це проблеми економічних взаємин між країнами через повномасштабне воєнне вторгнення росії на територію нашої держави. І таких прикладів можна навести чимало, що свідчить про необхідність окремого дослідження актуальних небезпек для економіки України, в першу чергу насамперед, загроз її економічній безпеці.

Отже, економічна безпека держави – це захищеність економіки країни від внутріш-

Таблиця 1

Класифікація небезпек погіршення стану та розвитку національної економіки

Ознака класифікації	Види небезпек відповідно до класифікаційної ознаки
За рівнем шкоди	– допустимі (стан національної економіки не погіршиться, база для її подальшого сталого і прогресивного розвитку збережеться); – критичні (стан національної економіки погіршиться, але її цілісність як складної системи збережеться); – катастрофічні (що тягнуть за собою руйнування національної економіки як цілісної системи)
За джерелами виникнення	– ендогенні (внутрішні: джерелом є процеси, що відбуваються всередині національної економіки); – екзогенні (зовнішні: джерело знаходиться за межами національної економіки)
За природою виникнення	– економічні (пов'язані зі зміною економічних факторів); – політичні (пов'язані зі зміною політичного курсу країни); – соціальні (пов'язані зі збільшенням соціальної напруженості, наприклад, загрози страйків та ін.); – правові (пов'язані зі зміною законодавства та інших нормативних правових актів); – військові (пов'язані з проведенням воєнних дій, збільшенням видатків державного бюджету на оборону та ін.); – техногенні (обумовлені наслідками надзвичайних ситуацій техногенного характеру); – екологічні (пов'язані з екологічними катастрофами та лихами, наприклад, пожежами, наводненнями та ін.)
За рівнем передбачуваність виникнення	– непередбачувані (несподівані заходи державного регулювання, зміни у зовнішньоекономічній ситуації, природні катастрофи та ін.); – передбачувані (недоступність сировини та підвищення її вартості, посилення конкуренції, втрата позицій на ринку та ін.)
За рівнем формування та поширення наслідків	– макроекономічні (небезпеки, які розглядаються відносно до національної економіки загалом); – мезоекономічні (небезпеки, що формуються на рівні окремих видів економічної діяльності)
За детермінованістю/стохастичністю характеру впливу на об'єкт безпеки	– загрози (небезпеки, вплив яких на стан та розвиток національної економіки має детермінований характер); – ризики (небезпеки, вплив яких на стан та розвиток національної економіки є стохастичним)
По об'єкту спрямованості впливу	– безпеки в галузі інформаційного забезпечення розвитку національної економіки; – безпеки, спрямовані на майно суб'єктів національної економіки; – безпеки у сфері фінансів; – безпеки, пов'язані із забезпеченням ділової репутації; – безпеки у сфері кадрового забезпечення господарської діяльності
За ймовірністю виникнення	– реальні (небезпеки, які вже впливають на національну економіку); – потенційні (небезпеки, виникнення яких можна гарантувати з деякою ймовірністю)
За віддаленістю наслідків у часі	– безпосередні; – близькі (до одного року); – далекі (більше одного року)
За ознакою цілеспрямованості діяльності	– об'єктивні (небезпеки, що формуються незалежно від цілеспрямованої діяльності суб'єктів усередині та за межами національної економіки); – суб'єктивні (виклики – безпеки, що створюються свідомою діяльністю суб'єктів усередині та за межами національної економіки.
За рівнем відкритості	– явні; – латентні (виявлені важко, що виникають раптово)

Джерело: сформовано авторами

ніх та зовнішніх несприятливих факторів, які порушують звичайні засади функціонування економіки держави.

При цьому варто зауважити, що за національну економічну безпеку відповідає широкий спектр показників ринкової кон'юнктури, до якої належить той самий обсяг ВВП, ринок праці, особисті фінанси, промислове виробництво та стан фінансових ринків. В останньому випадку величезну роль відіграє динаміка курсу української гривні та загальний показник міжнародних золотовалютних резервів НБУ. Динаміка даних індикаторів, у свою чергу, формується під впливом інфляційних ризиків. Інфляція – один із основних чинників формування реального курсу української гривні.

Складовими національної економічної безпеки України виступає фінансова безпека. Фінансова безпека держави – це захищеність фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин.

Також під поняттям «фінансова безпека держави» маєтись на увазі певний рівень незалежності, стабільності та стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів, які становлять загрозу фінансовій безпеці [6].

Таким чином, фінансова безпека – це елемент, що визначає національну економічну безпеку, фактором формування якого виступає державне управління інфляційними ризиками.

Оскільки в умовах повномасштабної війни в Україні інфляція зростає, що пов'язано з негативними немонетарними факторами зростання індексу споживчих цін, для Уряду України актуальним є вирішення цього завдання.

Виходячи з актуальних проблем, що формуються під впливом інфляційних ризиків, і які були описані вище, необхідним є застосування механізмів антиінфляційної політики, спрямованої на забезпечення фінансової безпеки національної економічної системи та господарюючих суб'єктів, що функціонують у її рамках. До переліку даних інструментів можна віднести [7]:

- проведення валютних операцій НБУ на фінансових ринках;
- регулювання рівня відсоткових ставок рефінансування;

– зміну розміру норми обов'язкових резервів комерційних банків;

– оптимізацію державного бюджету та зниження видатків;

– зміну політики податкового регулювання;

– зниження рівня залежності валютного курсу гривні від зовнішніх факторів;

– проведення валютних інтервенцій на міжбанківському ринку з метою утримання курсу гривні, щоб її девальвація не прискорювала темпи зростання інфляції.

Висновки. Отже, економічна безпека держави – це захищеність економіки країни від внутрішніх та зовнішніх несприятливих факторів, які порушують звичайні засади функціонування економіки держави.

При цьому варто зауважити, що за національну економічну безпеку відповідає широкий спектр показників ринкової кон'юнктури, до якої належить той самий обсяг ВВП, ринок праці, особисті фінанси, промислове виробництво та стан фінансових ринків. В останньому випадку величезну роль відіграє динаміка курсу української гривні та загальний показник міжнародних золотовалютних резервів НБУ. Динаміка даних індикаторів, у свою чергу, формується під впливом інфляційних ризиків. Інфляція – один із основних чинників формування реального курсу української гривні.

Складовими національної економічної безпеки України виступає фінансова безпека. Фінансова безпека держави – це захищеність фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин.

Таким чином, фінансова безпека – це елемент, що визначає національну економічну безпеку, фактором формування якого виступає державне управління інфляційними ризиками.

Оскільки в умовах повномасштабної війни в Україні інфляція зростає, що пов'язано з негативними немонетарними факторами зростання індексу споживчих цін, для Уряду України актуальним є вирішення цього завдання.

Виходячи з актуальних проблем, що формуються під впливом інфляційних ризиків, і які були описані вище, необхідним є застосування механізмів антиінфляційної політики, спрямованої на забезпечення фінансової безпеки національної економічної системи та господарюючих суб'єктів, що функціонують у її рамках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія. – Київ: Знання України, 2021. 423 с.
2. Власюк О. С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання. Київ : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2021. 474 с.
3. Єлізаров О. В., Радченко О. В. Соціальна й економічна безпека України: стратегічні пріоритети та доктринальні положення. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія: Державне управління. 2019. Вип. 2. С. 147–154.
4. Скорук О. В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 6(3). С. 39–42.
5. Онищенко С. В., Пугач О. А. Загрози економічній безпеці України: сутність, оцінювання та механізм упередження: монографія. Полтава : ПолтНТУ, 2022. 337 с.
6. The Global Risks Report. 18th Edition. World Economic Forum. Geneva, Switzerland. 2023. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2023/> (дата звернення: 06.03.2025).
7. Tentori D. The Future of EU Economy: Less of kussia, More of the Rest? URL: <https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/euseconomy-less-russia-more-rest-34894> (дата звернення: 06.03.2025).
8. Пугач О. А. Класифікація та систематизація загроз економічній безпеці держави в системі національної безпеки. *Економіка і організація управління*. 2023. № 1 (17) – 2 (18). С. 209–217.
9. Геополітичні та геоекономічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі / Наук. ред. В. Юрчишин. – Київ: Центр Разумкова, 2022. 102 с.
10. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture. SAGE, 1992. 211 p.
11. Waters M. Globalization (Key Ideas). London: Routledge, 1995. 272 p.
12. Дуброва О. С., Ковальчук Ю. В. Аналіз загроз економічній безпеці України в контексті міжнародних фінансових відносин. *Економічний вісник*. 2022. № 4. С. 67–74.
13. Біла С. В. Тенденції розвитку економічної безпеки держави в умовах глобалізації. *Журнал міжнародної економіки*. 2023. № 2(19). С. 88–95.
14. Литвиненко А. В. Цифрова безпека як компонент економічної стабільності. *Науковий вісник економіки*. 2021. № 3(12). С. 115–122.

REFERENCE:

1. Varnalii Z. S. (2021) Ekonomichna ta finansova bezpeka Ukrainy v umovakh hlobalizatsii: monohrafiia. [Economic and financial security of Ukraine in the context of globalization: monograph]. Kyiv: Znannia Ukrainy. 423 p. (in Ukrainian)
2. Vlasiiuk O. S. (2021) Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh rynkovykh transformatsii ta antykrizovoho rehuliuвання [Economic security of Ukraine in the context of market transformations and anti-crisis regulation]. Kyiv: DNNU «Akad. fin. Upravlinnia». 474 p. (in Ukrainian)
3. Ielizarov O. V., Radch enko O. V. (2019) Sotsialna y ekonomichna bezpeka Ukrainy: stratehichni priorytety ta doktrynalni polozhennia. Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia [Social and Economic Security of Ukraine: Strategic Priorities and Doctrinal Provisions. *Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine*. Series: State Administration]. Vyp. 2, pp. 147–154. (in Ukrainian)
4. Skoruk O. V. (2020) Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist, skladovi elementy ta problemy zabezpechennia. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo [Economic security of the state: essence, components and problems of ensuring it. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy]. Vyp. 6(3), pp. 39–42.
5. Onyshchenko S. V., Puhach O. A. (2022) Zahrozy ekonomichnii bezpetsi Ukrainy: sutnist, otsiniuvannia ta mekhanizm uperedzhennia: monohrafiia [Threats to the economic security of Ukraine: essence, assessment and mechanism of prevention: monograph.]. Poltava: PoltNTU, 337 p. (in Ukrainian)
6. The Global Risks Report (2023) 18th Edition. World Economic Forum. Geneva, Switzerland. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2023> (accessed 06.03.2025).
7. Tentori D. The Future of EU Economy: Less of kussia, More of the Rest? URL: <https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/euseconomy-less-russia-more-rest-34894> (accessed 06.03.2025).
8. Puhach O. A. (2023) Klasyfikatsiia ta systematyzatsiia zahroz ekonomichnii bezpetsi derzhavy v systemi natsionalnoi bezpeky. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia* [Classification and systematization of threats to the

economic security of the state in the national security system. Economics and organization of management]. № 1 (17) – 2 (18), pp. 209–217. (in Ukrainian)

9. Heopolitychni ta heoekonomichni zminy, formovani pid vplyvom rosiiskoi ahresii, ta onovlennia mistia Ukrainy u svitovomu prostori / Nauk. red. V. Yurchyshyn [Geopolitical and geoeconomic changes formed under the influence of Russian aggression, and the renewal of Ukraine's place in the world space / Scientific editor V. Yurchyshyn]. Kyiv: Tsentr Razumkova, (2022). – 102 p. (in Ukrainian)

10. Robertson R. (1992) Globalization: Social Theory and Global Culture. SAGE. 211 p.

11. Waters M. (1995) Globalization (Key Ideas). London: Routledge. 272 p.

12. Dubrova O. S., Kovalchuk Yu. V. (2022) Analiz zahroz ekonomichnii bezpetsi Ukrainy v konteksti mizhnarodnykh finansovykh vidnosyn. *Ekonomichnyi visnyk* [Analysis of threats to the economic security of Ukraine in the context of international financial relations. Economic Bulletin]. № 4, pp. 67–74. (in Ukrainian)

13. Bila S. V. (2023) Tendentsii rozvytku ekonomichnoi bezpeky derzhavy v umovakh hlobalizatsii. *Zhurnal mizhnarodnoi ekonomiky* [Trends in the development of economic security of the state in the context of globalization. Journal of International Economics]. № 2(19), pp. 88–95. (in Ukrainian)

14. Lytvynenko A. V. (2021) Tsyfrova bezpeka yak komponent ekonomichnoi stabilnosti. *Naukovyi visnyk ekonomiky* [Digital security as a component of economic stability. Scientific Bulletin of Economics]. № 3(12), pp. 115–122. (in Ukrainian)